

Kvinnors röster gör skillnad

Kvinna till Kvinna

Många kvinnoorganisationer i konfliktområden arbetar för att synliggöra kvinnor och stärka kvinnors rättigheter. De spelar en viktig roll i arbetet för hållbar demokrati och fred genom att sprida sina kunskaper och erfarenheter till det övriga samhället.

Kvinnoorganisationer som verkar för kvinnors rättigheter finns i hela världen, och i krig och konflikter spelar de en mycket viktig roll. Deras arbete handlar framför allt om att stärka kvinnors självkänsla, sätta kvinnors rättigheter på dagordningen och skapa mötesplatser där kvinnor kan träffas, diskutera och utbyta kunskap och erfarenheter.

Att ha en mötesplats är en förutsättning för att kunna uttrycka behov och formulera åsikter. Där kan aktivister stärka varandra och få redskap för sitt arbete genom utbildning och utbyten av erfarenheter. Tillsammans kan de formulera politiska krav och organisera sig för förändring.

Flera funktioner

Kvinnoorganisationer i konfliktområden har många olika funktioner och syften. De erbjuder våldsutsatta kvinnor skyddat boende, hjälper kvinnor som utsatts för sexuellt våld att få traumabehandling och vård samt ger kvinnor i krig möjlighet att träffas och utbyta tankar och erfarenheter över krigets gränser.

Kvinnoorganisationer ger även juridisk hjälp och informerar om kvinnors rättigheter och varför det är viktigt att de efterlevs.

Många kvinnoorganisationer jobbar särskilt med unga kvinnor. Detta för att stärka tjejernas självkänsla och självförtroende så att de vågar ta plats och uttrycka sina åsikter, och känna makt över sig själva och sina kroppar. Det är viktigt att ge en ny generation förutsättningar för att kunna ta del av, och förändra, samhället.

Vedrana Frasto från den bosniska organisationen Fondacija demonstrerar mot våld mot kvinnor och för jämställdhet.
Foto: Imrana Kapepanovic

Under krig är det oftast kvinnorna som bär upp samhället när männen deltar i striderna. Kvinnorna tar bland annat över ansvaret för familjen, närmiljön och tar hand om flyktingar. Många kvinnor i konfliktområden hämtar stöd och hjälp hos lokala kvinnoorganisationer.

Våld är ett sådant tabubelagt tema. Vi behövde tio år för att våga börja jobba med det.”

Fatima Naza, en av grundarna till Center for Roma Initiatives i Montenegro.

Många kvinnoorganisationer anordnar aktioner på gator och torg för att nå ut med sina budskap. Bilden visar en manifestation i Belgrad till minne av folkmordet i Srebrenica. Foto: Kvinna till Kvinna

1979

Året då FN:s kvinnokonvention, CEDAW, antogs. CEDAW står för konventionen om avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor och innehåller 30 kapitel som rör kvinnors rättigheter inom alla samhällets områden.

Genusperspektiv på internationell nivå?

År 2000 antog FN:s säkerhetsråd resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Medlemsstaterna har i och med resolutionen gått med på att tillämpa ett genusperspektiv i alla delar av fredsarbetet. För kvinnoorganisationer finns mycket stöd att hämta i resolution 1325.

Praktiska fredsmäklare

Kvinnorganisationer arbetar för att förändra diskriminerande lagar. De är ofta de första att prata om fred och skapa möten över konfliktgränser. Samtidigt får kvinnor sällan tillgång till maktens korridorer när fred ska diskuteras och skapas. I de allra flesta fall är det män som startar krig och det är män som förhandlar om dess slut. Kvinnor får sällan vara med i fredsprocessen. Detta trots att hållbar fred bygger på allas medverkan, både mäns och kvinnors – från alla delar i samhället.

Kvinnorganisationer samarbetar ofta med andra organisationer som verkar för mänskliga rättigheter, som HBTQ-organisationer (homo-, bi-, trans- och queer).

Kvinnorganisationer är även aktiva i större sociala rörelser som inte avgränsar sig till kvinnors rättigheter. Det blev till exempel synligt under den arabiska vårens demokratirevolter 2011.

Framgång i Montenegro

En kvinnoorganisation som gör stor skillnad i lokalsamhället är Center for Roma Initiatives, CRI, i Niksic i centrala Montenegro. Under de drygt tio år som verksamheten varit igång har organisationen gjort mycket för att stärka den romska minoritetsbefolkningen som utsätts för omfattande diskriminering i regionen. Några exempel: Så gott som alla romer har nu ID-kort och "finns" i de officiella systemen. Kvinnorna föder barn på sjukhus istället för hemma. Barnen vaccineras. Ambulanser kommer till de romska kvarteren. Barn går i skolan, och fler än tidigare fortsätter genom hela grundskolan.

Center for Roma Initiatives ägnar allt mer tid åt politiskt påverkansarbete. Under 2012 jobbade centret intensivt för en nationell handlingsplan för romer samt för en ny jämställdhetsplan där romakvinnors behov måste föras in.

Under 2012 började Center for Roma Initiatives även ta upp frågan om mäns våld mot kvinnor genom interaktiv teater, så kallad forumteater, med ungdomar.

– Våld är ett sådant tabubelagt tema. Vi behövde tio år för att våga börja jobba med det, säger Fatima Naza, en av Center for Roma Initiatives grundare.

Center for Roma Initiatives har fått mycket uppmärksamhet för sitt engagemang och har bland annat tilldelats pris av Anna Lindhs Minnesfond.

Starkare civilsamhälle

Kvinnorganisationer i konfliktområden har stor erfarenhet av vilka behov som finns i samhället, de kan påtala brister och belysa områden som män inte har insyn i. En hållbar fred kräver att de ojämlika maktstrukturerna i samhället – som begränsar, förtrycker och marginaliserar grupper och individer – utmanas och förändras. Grunden för detta är ett starkt civilsamhälle, där människor deltar på lika villkor oavsett kön eller social, etnisk, kulturell eller sexuell läggning.

Kvinnorganisationer har strategier för att uppnå förändring – en förändring som innebär att kvinnor får makt över sina kroppar, makt att fatta beslut och rätt att få tillgång till samhällets resurser. Det är grundläggande för en hållbar fred och demokrati.

